

Теміргалієв Е. А.,

*аспірант кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Ситуація, що виникла у реаліях сучасної України, внесла свої корективи в новий досвід психологічної допомоги людям під час пандемії COVID-19. Багато людей потребують кваліфікованої психологічної допомоги, оскільки негативна інформація у ЗМІ, на просторах інтернету дезінформує людей.

На тлі пандемії Covid-19 актуалізувалися проблеми соціально-психологічного характеру у сфері освіти. Фахівці психологічних служб у закладах вищої освіти, поряд з медичними працівниками, біологами, соціологами та іншими вченими, включилися в процес дослідження високостресогенної ситуації, породженої пандемією, що загрожує фізичному та психічному здоров'ю.

Пандемія породжує страх і паніку, і навіть цілий комплекс психопатологічної симптоматики, що характеризується дистресом, тривожністю, формуванням унікає поведінки і натомість соціальної ізоляції, оскільки одночасно є і жертвами і переносниками вірусу.

За даними досліджень (Панка, Романовської, Фурмана у міжнародному інформаційному просторі йде динамічне відображення різних питань, що стосуються нової коронавірусної інфекції [7, 1, 2]. Активно висвітлюються проблеми психічного здоров'я у ситуації пандемії у працях О. Чабан, О. Хаустової, В. Артюхової. [10, 3]. В працях З. Стояновських розглядаються питання запобігання стресу та подолання сім'ї в період самоізоляції під час пандемії COVID-19 [9]. О. Ігнатович вивчає проблеми стресу, викликаного загрозою зараження коронавірусом, та переважні копінг-стратегії у молоді [5]. Загалом вчені погоджуються, що від соціальної ізоляції в ситуації, що склалася з пандемією найбільше страждають молоді люди, для яких ізоляція незвична. У них підвищується стомлюваність, вони стають дратівливішими, і нарешті, у них формується уникне і панічне поведінка.

З метою запобігання інфекції вірусу вищі навчальні заклади повсюдно перейшли на дистанційне навчання, яке, на наш погляд, є більш трудомістким з низки причин: детальна організація

навчального процесу, різні можливості доступу до Інтернету, можливі перешкоди зі сторони членів сім'ї тощо. Ефективна психологічна адаптація у сформованих стресових умовах успішніша у молодих людей, які активно долають життєві труднощі. Багато молодих людей також звертаються за допомогою та підтримкою до соціального оточення, у тому числі й психологів, оскільки деструктивна соціально-психологічна поведінка потребує професійного реагування з боку соціально-психологічних установ.

Психологічна підтримка жителів різних країн світу здійснювалася та продовжує здійснюватися у вигляді онлайн-консультувань та віддаленого контакту клієнта та психолога. Саме психологія як професія, що допомагає, розширює горизонти бачення світу і сприяє діалогу між державами, людьми і професіями, буде затребувана в період реабілітації після того, як пандемія коронавірусу закінчиться.

Кардинальних змін зазнала система освіти, студентам довелося відійти від традиційного формату навчання. Внаслідок чого студенти познайомилися з форматом дистанційного навчання, який потребує безлічі змін у технічному плані, педагогічному та психологічному спілкуванні. Студенти, викладачі та батьки – всі люди, які беруть участь в освітніх відносинах, опиняються в умовах дистанційного навчання, коли збільшується кількість самостійної роботи, що в свою чергу актуалізує необхідність мобілізації фізичних та психологічних ресурсів [5].

Під час пандемії коронавірусу COVID-19 фахівці центрів соціально-психологічної допомоги зіткнулися з необхідністю психологічної освіти людей. Пандемія коронавірусу вплинула, як ми зазначили, і на освітній процес: освітнім установам доводиться в екстреному порядку переходити на віддалену взаємодію зі студентами, оскільки освітні платформи в онлайн-форматі будуть застосовуватися повсюдно в майбутньому, і, незважаючи на очевидні недоліки такого навчання, такі платформи надійні, досить прості у застосуванні та інформаційно безпечні.

Під час карантину, або «вимушених вихідних» застосовується досвід психологічного супроводу студентів, оскільки у них загострюються різні тривоги та фобії, плюс зовнішні стресогени та відсутності у батьків навичок спілкування з дітьми у подібних ситуаціях, не допомагають, а навпаки заважають порозумінню батьків, викладачів і дітей, а також опосередковано впливають на їх емоційний стан і копінг-стратегії поведінки.

Список використаних джерел:

1. Furman O., Shandruk S., Gerasymova E., Panok V., Vasylykiv O., & Lukashuk M. (2020). Psychological and educational support of students' self-regulation development. *International Journal of Management*, 11(4), 326–338. <https://doi.org/10.34218/IJM.11.4.2020.033>
2. Romanovska, D., & Mintianska, R. (2021). Особливості психологічного супроводу освітнього процесу в умовах пандемії COVID-19. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, (1(48)), 365–370. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.48.365-370>
3. Артюхова В. В. Особливості психологічного здоров'я курсантів в період пандемії COVID-19 [Електронний ресурс] / В. В. Артюхова. – Режим доступу: <https://www.apsijournal.com/index.php/psyjournal/article/download/991/611>.
4. Вплив пандемії COVID-19 та карантину на психологічний стан людини [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://gated-rada.gov.ua/covid19-doslidzhennyavplivu-15-43-44-23-07-2020/>.
5. Ігнатович О. М. Психологічна профілактика паніки та засоби її подолання. Психологія і педагогіка у протидії пандемії COVID-19: Інтернет-посібник / за наук. ред. В. Г. Кременя ; [координатор інтернет-посібника В. В. Рибалка ; колектив авторів]. Київ : ТОВ «Юрка Любченка», 2020. 243 с. С. 50–54.
6. Організація психологічного супроводу та соціально-педагогічного патронажу освітнього процесу в умовах дистанційного навчання : метод. рек. / за заг. ред. І. В. Марухиної. Суми : НВВ КЗ СОІППО. 2021. 80 с.
7. Панок В. Г. Роль практичної психології і соціальної роботи у протидії пандемічній загрозі. В.Г. Кремень (ред.) *Психологія і педагогіка у протидії пандемії COVID-19* : Інтернет-посібник Київ : ТОВ «Юрка Любченка». 2020. С. 75–76. <https://lib.iitta.gov.ua/719827/>
8. Романовська Д. Д., Швачій Р. А. Соціально-психологічні аспекти пандемії COVID-19: стратегії психологічної допомоги у закладах освіти. *Габітус. Науковий журнал з соціології та психології*. 2021. № 21. С. 195–200.
9. Стояновських З. Л. Поведінка самозбереження особистості в ситуації пандемічної тривоги. *Психологія і педагогіка у протидії пандемії COVID-19* : інтернет-посібник / за наук. ред. В. Г. Кременя ; [координатор інтернет-посібника В. В. Рибалка ; колектив авторів]. Київ : ТОВ «Юрка Любченка», 2020. 243 с. С. 62–64.
10. Чабан О. С. Психічне здоров'я в період пандемії COVID-19 (особливості психологічної кризи, тривоги, страху та тривожних розладів) [Електронний ресурс] / О. С. Чабан, О. О. Хаустова. Режим

доступу: <https://neuronews.com.ua/ua/archive/2020/3%28114%29/pages-26-36/psihichne-zdorov-ya-v-period-pandemiyi-covid-osoblivostipsihologichnoyi-krizi-trivogi-strahu-ta-trivozhnih-rozladiv-#gsc.tab=0>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-302-9-37>

Шепельова М. В.,

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки

Навчально-наукового гуманітарного інституту

Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

м. Київ, Україна

ПСИХОЛОГІЧНІ ПОГЛЯДИ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО НА МИСТЕЦТВО

В. І. Вернадський у багатьох своїх роботах підкреслював значущість художньої творчості в досягненні наукових проблем. Формуванню його уявлень про природу сприяли твори художньої літератури, мистецтво розширювало горизонти його природничо-наукових уявлень, його погляду на світ, збагачувало ідеї, думки, спостереження, емоційно та естетично осяювало його наукову творчість [1, 4, 5].

Спілкування з мистецтвом було невід'ємною частиною життя В. І. Вернадського. У ньому він вбачав особливу естетичну духовну цінність. На початку студентського життя у Петербурзькому університеті, він розробив програму служіння науці і народу, в якій найважливіше місце займав розвиток інтелектуального і художнього світогляду. Вчений зазначав, що «...життя людини закінчується тим, що називають інколи «тимчасовим, земним», і що тут, у цьому житті, вона повинна досягти можливо більшого щастя. Таке полягає як в розумовому і художньому світогляді, так і в матеріальній забезпеченості; розумовий світогляд – наука; художній – витончені мистецтва, поезія, музика, живопис, скульптура і навіть релігія – світ людської фантазії, світ ідеалів і найприємніших снів; матеріальна забезпеченість необхідна меншою мірою, так як її задоволення, за грубістю, відходять на другий план, але необхідність їх надто чутлива і без неї обійтися неможна і непотрібно» [3, с. 17].

Сприймаючи твори мистецтва, В. І. Вернадський відчував сильні естетичні переживання, емоційне піднесення, що обов'язково